

N:o 59.

Ank. till Riksd. Kansli d. 3 April 1868, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående Brukseparen G. Bernhardts och Hofkamereraren A. Th. Welins ansökning om afskrifning af en Kronans fordran hos dem i följd af ingången borgensförbindelse.

(I. A.)

Sedan Kongl. Maj:ts Arméförvaltning, genom sitt Advokatfiskals-embete, hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Södermanlands län begärt, det Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ville af Brukseparen G. Bernhardt låta i laga ordning uttaga och till Arméförvaltningen insända ett belopp af 5,607 R:dr 23 öre, utgörande återstoden af ett till afidne Brukseparen Th. F. Morsing i lifstiden lemnadt förskott för åtagen leverans af 1,468 sadelställningar; för återbetalande af hvilket förskottsbelopp, i händelse leveransen ej fullgjordes, Brukseparen Bernhardt jemte numera afidne Förste Hof-intendenten P. G. Welin, en för bägge och bägge för en, iklädt sig betalningsskyldighet enligt borgensförbindelse af den 1 och 4 Juli 1833, så hade, enligt hvad af ofvanberörda den 24 sistlidne Januari till Riksdagen aflåtna och uti första Samlingen af Bihanget till dess Protokoll under N:o 25 intagna nådiga Proposition inhemtas, Brukseparen Bernhardt, å egna, och Hofkamereraren A. Th. Welin, å egna och medarfvingars efter Förste Hof-intendenten Welin vägnar, uti en till Kongl. Maj:t ingifven skrift i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes antingen omedelbart anbefalla, eller ock hos Riksdagen göra nådig framställning om afskrifvande ur Kronans räkenskaper af dess ofvanberörda fordran.

Af handlingarne i målet inhemtades hufvudsakligen:

Bih. till Riksd. Prot. 1868. 4 Saml. 1 Afd. 32 Häft.

att, sedan Kongl. Maj:t, medelst nådiga Skrifvelser den 14 Juni och den 7 Augusti 1832, anbefallt Kongl. Krigs-kollegium att åt dåvarande Ryttmästaren N. H. J. Åkerstein uppdraga anskaffandet och tillsynen vid förfärdigandet af 1,468 stycken sadlar med jernbågar efter Åkersteins uppfinning, Kongl. Krigs-kollegium den 16 Augusti berörda år åt Åkerstein, bland annat, uppdragit, att ombesörja tillverkandet och hafva tillsyn vid förfärdigandet af de till sadlarne erforderliga 1,468 sadelbommar med jernbågar och dertill hörande skrufvar och pack-klotsar;

att Åkerstein, å Kongl. Maj:ts och Kronans vägnar, derefter, den 14 Maj 1833, med Bruksegaren Morsing afslutat skriftligt kontrakt om leverans af ifrågavarande sadelställningar, uti hvilket kontrakt stadgades i första punkten, att sadelställningarne skulle blifva efter framdeles erhållande, till formen bestämd modell, men af hufvudsakligen samma konstruktion som den, hvilken blifvit Morsing förevisad; i tredje punkten, att den till formen bestämda modellen för sadelställningarne skulle till leverantören vara aflemnad den 31 Augusti 1833, äfvensom bestämd modell för pack-klotsar då afgifvas, samt i tionde punkten, att leverantören skulle erhålla ett räntefritt förskott af Femtusen R:dr B:ko, till bestridande af omkostnader för maskinerier och redskap;

att för detta förskott, hvilket Morsing uppburit, ofvanbemälde dåvarande maskinbyggmästaren vid Nyköpings mekaniska verkstad, numera Bruksegaren G. Bernhardt och dåvarande Kammar-rådet, sedermera Förste Hof-intendenten P. G. Welin, en för bägge och bägge för en, gått i full borgen, antingen för detsamma behöriga återgåldande, i fall leveransen icke skulle blifva fullgjord, eller att det afräkningsvis finge beräknas vid slutliga liquidens uppgörande efter fullgjord leverans;

att Åkerstein hvarken inom utsatt tid eller sedermera tillställt Morsing behöriga och bestämda modeller, hvarefter sadelställningarne kunde förfärdigas, hvarigenom vållats, att leveransen måst inställas;

att, uti den i anledning häraf uppkomna rättegång, dels emellan Kronan och Morsing hvar emot annan, dels emellan Kronan och Åkerstein, Kongl. Maj:t genom dom den 13 Augusti 1858, bland annat, förklarar Morsing skyldig till Kronan återgålda det uppburna förskottet med 5 procents ränta från den 9 Februari 1836, då rättegången derom börjades, dock med afdrag af 1,261 R:dr 40 sk. 8 rst. B:ko, utgörande beloppet af de utgifter, Morsing för leveransaffären fått vidkännas intill den 31 Augusti 1833, då modellerna enligt kontraktet skolat Morsing tillställas, jemte 5 procent ränta derå från stämmingsdagen den 3 Februari 1835;

att, efter Morsings sedermera inträffade död, hans bo blifvit till borgenärer afträdt, i hvilken konkurs Kronan erhållit en utdelning af endast 981 R:dr 10 öre R:mt; och

att, enligt en den 12 December 1866 uti Kongl. Arméförvaltningens Artilleri-departementets Kammar-kontor upprättad liquid emellan Artilleri-departementet och affidne Bruksegaren Th. F. Morsing, Kronans fordran utgjorde:

Kapital	R:mt R:dr	5,607: 23.
Ränta	” ”	5,364: 74.
	tillhopa R:mt R:dr	10,971: 97.

Öfver ansökningen, för hvars innehåll uti den nådiga Propositionen närmare redogöres, hade Kongl. Arméförvaltningen, sedan dess Advokatfiskals-embete blifvit i ämnet hört, under den 5 Mars sistlidet år afgifvit underdånigt utlåtande; varande härvid af Advokatfiskals-embetet yttradt, att, då anledningen till att Bruksegaren Morsing ej fullgjort berörda leverans varit den, att Kronans ombud icke till Morsing aflemnade till formen bestämda modeller till sadelställningarne och samma hinder otvifvelaktigt förefunnes för leveransens fullgörande af sökanderne, syntes desses förklarande, att de, i händelse den underdåniga ansökningen ej bifölles, ämnade öfvertaga och fullgöra leveransen, — äfven om en sådan tolkning af borgensförbindelsen, som den af dem framställda, skulle godkännas, — ej böra förtjena afseende; och då Kronans ifrågavarande fordran, enligt hvad sökanderne ej gittat bestrida vore på lag grundad, kunde Advokatfiskals-embetet, som erkände, att billighetsskäl förefunnos för efterskänkandet af samma fordran, icke till sökandernes derom gjorda ansökning tillstyrka bifall.

Kongl. Arméförvaltningen hade anført: att, enär af Kongl. Maj:ts i Högsta Domstolen den 13 Augusti 1858 gifna dom inhemtades, dels att såväl Kämnars som Rådstufvu-rätten i Nyköping, den förra genom utslag af den 29 December 1848 och den sednare medelst dom af den 25 Juni 1850, tillerkänt affidne Bruksegaren Morsing godtgörelse för hans hafda kostnader för ifrågavarande leverans af sadelställningar och pack-klotsar till ett sammanlagt belopp af 5,556 R:dr 16 sk. 1 rst. B:ko, och dels att Kongl. Svea Hofrätt, genom dom af den 5 April 1853, som till följd af försummelse af Morsings ombud ej blifvit öfverklagad, endast beviljat Morsing ersättning för de af honom, för fullgörandet af merberörda leverans, bestridda utgifter intill den 31 Augusti 1833, den dag då till formen bestämda modeller för sadelställningarne och pack-klotsarne bort vara till Morsing aflemnade, och till följd af denna beräkningsgrund nedsatt hans fordringsanspråk till 1,261 R:dr 40 sk. 8 rst. B:ko, funne Kongl. Arméförvaltningen, — som saknade skäl för annat antagande, än att Morsing på god tro och i full öfvertygelse om erhållandet af modeller såväl till sadelställningarne som till pack-klotsarne, hvarigenom han skulle blifva i tillfälle att fullgöra sitt med Kronan afslutade kontrakt, af sådan anledning äfven efter den 31 Augusti 1833 fortfarande anskaffat maskiner och materialier,

hvilka, jemte de före sistnämnda dag upphandlade dylika effekter, uppgått till det af förrbemälda underdomstolar godkända sammanlagda kostnadsbelopp, som med 556 R:dr 16 sk. 1 rst. B:ko öfverstege det från Kongl. Krigs-kollegium erhållna förskott af 5000 R:dr samma mynt, — på grund häraf och då leveranskontraktet, jemlikt Kongl. Maj:ts dom, vore genom försummelse af Kronombudet, numera aflidne Öfverstelöjtnanten Åkerstein, brutet, sig uppmanad att på dessa billighetsskäl i underdånighet hemställa, det Kongl. Maj:t, — då sökandernes yrkande att, såsom en sista utväg, få fullgöra leveransen icke torde förtjena afseende, enär deras borgensförbindelse dertill ej dem berättigade, — måtte till Riksdagen öfverlemna ansökningen om afskrifning ur Kronans räkenskaper af Statsverkets återstående fordran, uppgående, enligt förut åberopade liqvid, till ett kapitalbelopp af 5,607 R:dr 23 öre, hvarom nu tvistades med sökanderne, hvilka såsom löftesmän för de 5000 R:dr B:ko, Morsing förskottsvis uppburit, väl iklädt sig ansvar för beloppets behöriga återgåldande, i fall leveransen icke skulle blifva fullgjord, men icke borgat för någon ränta, som således, då ytterligare utdelning i Morsings urarfvakonkurs icke vore att förvänta, ej kunde Statsverket tillgodokomma; och har Kongl. Maj:t, med afseende å hvad Kongl. Arméförvaltningen sålunda anfört, i nåder föreslagit Riksdagen, det ifrågavarande fordran måtte ur Kronans räkenskaper få afskrifvas.

Stats-Utskottet, till hvars handläggning denna nådiga framställning blifvit remitterad, har, efter erhållen kännedom af frågan rörande handlingar, tagit densamma i öfvervägande; men då den skadeersättning, Kronan bör vidkännas, i följd deraf att ofvanberörda kontrakt å Kronans sida icke uppfyllts, blifvit af domstol i laga ordning bestämd, dervid de till stöd för ansökningen hufvudsakligen anförda omständigheter synas hafva blifvit tagna under ompröfning, samt några sådana förhållanden för öfrigt icke förekommit, som, enligt Utskottets åsigt, böra föranleda till eftergift af Kronans rätt i förevarande hänseende, föranlåtes Utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts ofvanberörda nådiga framställning icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 3 April 1868.

På Utskottets vägnar:

Arv. Fr:son Posse.